

FICHE IMPACT BEGRIP SAMENWOONST IN DE PENSIOENREGLEMENTERING VAN DE WERKNEMERS EN DE IGO-REGLEMENTERING:

Het opzet van deze fiche is om een kort overzicht te geven van de impact van de samenwoning/het delen van dezelfde hoofdverblijfplaats in de pensioenreglementering van de werknemers (deel 1) en de IGO-reglementering (deel 2)

I. IMPACT BEGRIP "SAMENWOONST IN DE PENSIOENREGLEMENTERING VAN DE WERKNEMERS:

De pensioenreglementering van de werknemers verbindt op vlak van samenlevingsvormen in principe enkel gevolgen aan het wettelijk huwelijk (al dan niet in combinatie met de wettelijke samenwoning). De samenwoning/het delen van dezelfde hoofdverblijfplaats (als echtgenoten of als wettelijk samenwonenden) heeft slechts in bepaalde specifieke gevallen een beperkte impact in de algemene pensioenreglementering van de werknemers.

Impact op vlak van het overlevingspensioen en de overgangsuitkering:

Concreet is er een impact op vlak van het overlevingspensioen/de overgangsuitkering¹. Het Koninklijk besluit 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers bevat 3 referenties waarin in verband met het overlevingspensioen/de overgangsuitkering naar samenwoning verwezen wordt (in de vorm van wettelijke samenwoning).

Het overlevingspensioen (art. 17 KB 50) en de overgangsuitkering (art. 21bis KB 50) kunnen slechts toegekend worden indien de langstlevende echtgenoot, op de datum van het overlijden, ten minste één jaar met de overleden werknemer gehuwd was. Deze voorwaarde van ten minste één jaar huwelijk met de overleden echtgenoot wordt eveneens geacht te zijn vervuld door de echtgenoot die minder dan één jaar gehuwd geweest is met de overleden werknemer met wie hij eerder wettelijk samenwoonde maar waarbij de onafgebroken en gezamenlijke duur van het huwelijk en de wettelijke samenwoning minstens één jaar bedraagt.

Deze minimumduur van ten minste één jaar huwelijk is daarenboven in een aantal situaties niet vereist. Eén daarvan is deze waarbij er een kind geboren is uit het huwelijk of uit de wettelijke samenwoning.

Voor de toepassing van deze artikelen wordt onder wettelijke samenwoning de toestand van samenleven van twee personen die een verklaring hebben afgelegd in de zin van artikel 1476 van het Burgerlijk Wetboek verstaan.

Het dient benadrukt te worden dat de wettelijke samenwonende waarover sprake op vlak van het overlevingspensioen en de overgangsuitkering steeds een wettelijk samenwonende dient te zijn die in de mogelijkheid was om met de overleden echtgenoot te huwen. Dit beperkt uiteraard de categorieën van wettelijk samenwonenden op wie deze regels van toepassing kunnen zijn.

¹ De overgangsuitkering wordt toegekend aan een langstlevende echtgenoot die niet voldoet aan de leeftijdsvoorwaarde die opgelegd wordt voor het overlevingspensioen;

In dit kader valt te noteren dat het artikel 21quinquies KB 50 de Koning de mogelijkheid biedt om, bij een besluit vastgelegd na overleg in de Ministerraad, onder de voorwaarden die Hij vastlegt, het genot van de overgangsuitkering uitbreiden naar de wettelijke samenwonenden die niet verbonden zijn door een familieband, aanverwantschap of adoptie die een huwelijksverbod voorzien door het Burgerlijk Wetboek inhoudt.

Van deze mogelijkheid is echter nog geen gebruik gemaakt.

II. IMPACT BEGRIP "SAMENWOONST IN DE IGO-REGLEMENTERING:

De samenwoning/het delen van dezelfde hoofdverblijfplaats heeft een veel grotere impact op de IGO-reglementering en dit op vlak van:

- De grootte van het IGO-bedrag (basisbedrag of verhoogd bedrag alleenstaande);
- De personen van wie de bestaansmiddelen en pensioenen in aanmerking genomen moeten worden bij de berekening van de IGO;
- De deler die toegepast moet worden bij de berekening van de IGO;

Belangrijk om te noteren is dat de IGO een individueel recht is en dat de reglementering van openbare orde is en steeds restrictief geïnterpreteerd moet worden.

Definitie begrip hoofdverblijfplaats en wettelijke samenwonende in IGO-reglementering:

De IGO-reglementering voorziet in art. 2 van de Wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen en art. 1 van het Koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen expliciet in een definitie voor de begrippen wettelijke samenwonende en hoofdverblijfplaats:

- De hoofdverblijfplaats is het begrip zoals het voorkomt in artikel 3² van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen;
- De wettelijk samenwonende is de persoon die een schriftelijke verklaring van wettelijke samenwoning heeft afgelegd met toepassing van artikel 1475 van het Burgerlijk Wetboek.

Impact op bedrag van de IGO (basisbedrag of verhoogd bedrag alleenstaande):

De IGO-reglementering voorziet in 2 bedragen (art. 6 IGO-wet):

- Een basisbedrag voor de gerechtigde die voldoet aan de gestelde voorwaarden en die de hoofdverblijfplaats deelt met één of meer andere personen. (dit bedrag is vanaf 1 juli 2018 8.771,81 euro);
- Een verhoogd bedrag alleenstaande (toepassing coëfficiënt 1,50 op het basisbedrag) voor de gerechtigde die voldoet aan de gestelde voorwaarden en die de hoofdverblijfplaats niet deelt met één of meer andere personen. (dit bedrag is vanaf 1 juli 2018 13.157,72 euro)

² Dit artikel geeft hierover het volgende aan: de hoofdverblijfplaats is de plaats waar de leden van een huishouden dat uit verscheidene personen is samengesteld gewoonlijk leven, ongeacht of die personen al dan niet door verwantschap verbonden zijn, of de plaats waar een alleenstaande gewoonlijk leeft.

De aanvrager wordt geacht dezelfde hoofdverblijfplaats te delen met elke andere persoon die gewoonlijk met hem op dezelfde plaats verblijft. Dit gewoonlijk verblijf blijkt uit de inschrijving in de bevolkingsregisters van de gemeente waar de verblijfplaats is gevestigd. Hiermee heeft de wetgever gekozen voor een objectief criterium met als doel misbruik te vermijden.

De FPD baseert zich louter en alleen op deze inschrijving en voert deze reglementering onverkort en zonder uitzondering uit.

In geval van inschrijving van een andere persoon dan de aanvrager op hetzelfde adres in de bevolkingsregisters bij wijze van referentieadres³ geldt dit referentieadres (ondanks de inschrijving in de bevolkingsregisters) nooit als bewijs van samenwoning.⁴

Een aantal personen worden niet geacht dezelfde hoofdverblijfplaats te delen met de aanvrager, ondanks het feit dat zij in de bevolkingsregisters zijn ingeschreven op het adres van de aanvrager:

1. de minderjarige kinderen;
2. de meerderjarige kinderen waarvoor kinderbijslag wordt genoten;
3. de personen die in hetzelfde rusthuis of hetzelfde rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis als de aanvrager zijn opgenomen;
4. de bloed- of aanverwanten in de rechte neergaande of opgaande lijn en hun wettelijk samenwonende.

Daarnaast wordt het verhoogd bedrag alleenstaande eveneens toegekend aan de gerechtigde die dezelfde hoofdverblijfplaats heeft als:

1. de echtgenoot of de wettelijk samenwonende terwijl deze laatste in een rusthuis of rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis is opgenomen en dit tehuis niet als hoofdverblijfplaats heeft en voor zover de gerechtigde die hoofdverblijfplaats niet deelt met één of meerdere andere personen dan een bloed- of aanverwant in rechte neergaande of opgaande lijn en diens wettelijk samenwonende, of minderjarige kinderen of meerderjarige kinderen waarvoor kinderbijslag wordt genoten;
2. de echtgenoot of de wettelijk samenwonende terwijl deze gerechtigde in een rusthuis of rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis is opgenomen en dit tehuis niet als hoofdverblijfplaats heeft;
3. de echtgenoot of de wettelijk samenwonende terwijl zowel de gerechtigde als de echtgenoot of de wettelijk samenwonende in een rusthuis of rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis zijn opgenomen en dit tehuis niet als hoofdverblijfplaats hebben.

Impact op in aanmerking te nemen bestaansmiddelen en pensioenen:

³ juridische fictie om personen die geen hoofdverblijfplaats hebben (bv daklozen), toch administratief te verankeren zodat zij bereikbaar zijn voor officiële instanties en een beroep kunnen blijven doen op hun rechten. Inschrijving mogelijk ofwel bij een natuurlijke persoon ofwel bij het OCMW;

⁴ Indien aanvrager zelf referentieadres heeft bij natuurlijk persoon = geen toekenning van IGO, indien aanvrager zelf referentieadres heeft bij OCMW = geen rekening houden met andere personen voor vaststelling bedrag of gezinssamenstelling;

Krachtens art. 7, §1 IGO-wet kan enkel worden toegekend na onderzoek van de bestaansmiddelen en van de pensioenen. Alle bestaansmiddelen en pensioenen, van welke aard of oorsprong ook, waarover de betrokkene of de echtgenoot of de wettelijk samenwonende waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt, beschikken, komen in aanmerking voor de berekening van de inkomensgarantie, behalve de door de Koning bepaalde uitzonderingen. De in aanmerking genomen bestaansmiddelen zullen (mogelijk met toepassing van een deler (zie verder)) in mindering gebracht worden op het IGO-bedrag.

De IGO-wet (artt. 8 tem 13) en het IGO-besluit (artt. 19 tem 39) bevestigen in de artikelen over de invloed van bestaansmiddelen en pensioenen op het bedrag van de IGO meermaals expliciet deze zienswijze.

Met de bestaansmiddelen van andere personen met wie de gerechtigde in gemeenschap leeft⁵ of de hoofdverblijfplaats deelt wordt geen rekening gehouden.

Impact op de deler toegepast op de in aanmerking te nemen bestaansmiddelen en pensioenen:

Het totaal van de in aanmerking genomen bestaansmiddelen en de pensioenen wordt, na aftrek van de voorziene vrijstellingen, gedeeld door het aantal personen wiens bestaansmiddelen en pensioenen overeenkomstig in aanmerking worden genomen, de betrokkene inbegrepen. Dit zijn dus de gerechtigde, zijn echtgenoot en/of de persoon met wie de gerechtigde wettelijk samenwoont.

Bovendien worden ook de minderjarige kinderen en meerderjarige kinderen waarvoor kinderbijslag wordt genoten, voor beiden beperkt tot de eerste graad ten aanzien van betrokkene of de echtgenoot of de wettelijk samenwonende, en voor zover zij in het bevolkingsregister zijn ingeschreven op het adres van betrokkene, in de deler opgenomen.

Kinderen die door een gerechtelijke beslissing geplaatst werden bij de betrokkene of zijn echtgenoot of wettelijk samenwonende, en waarvoor kinderbijslag wordt genoten en die in het bevolkingsregister zijn ingeschreven op het adres van de betrokkene, worden eveneens opgenomen in de deler.

⁵ Deze zinssnede is bedoeld om religieuzen en leken te vatten die in gemeenschap samenleven;